

5. Ceny

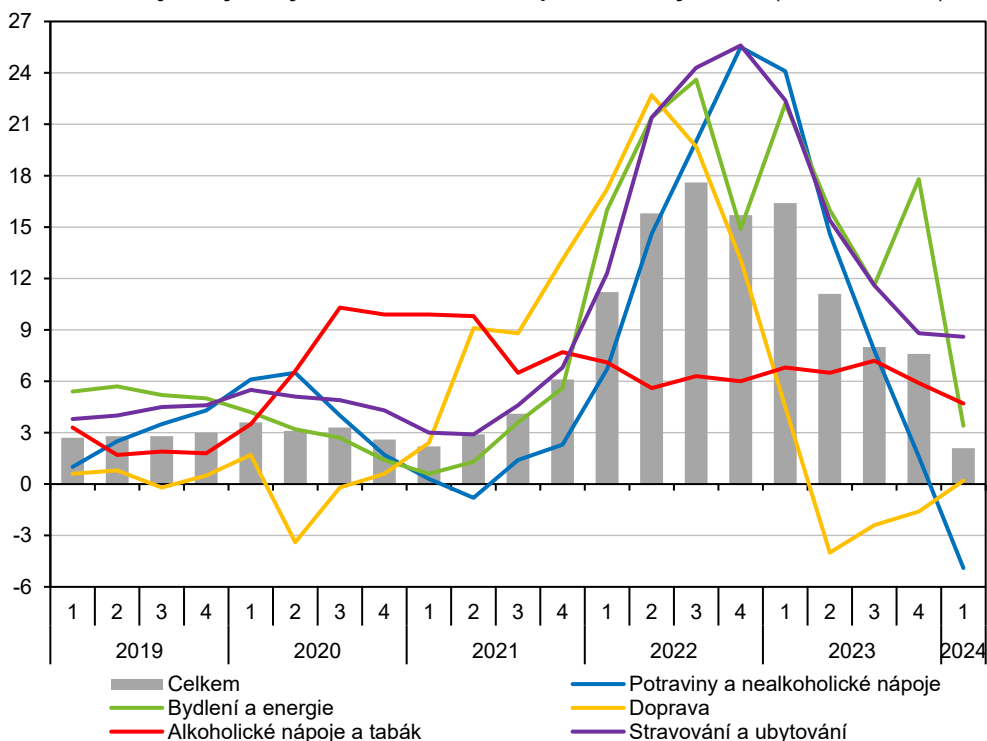
Celková cenová hladina v 1. čtvrtletí meziročně i mezičtvrtletně rostla.

Celková cenová hladina měřená deflátořem HDP se v 1. čtvrtletí 2024 meziročně zvýšila o 3,7 %. Dynamika tak výrazně zpomalila ve srovnání s rokem 2023. Ceny spotřeby byly meziročně vyšší o 2,8 %, z toho u domácností růst zpomalil na 2,4 % a vládní spotřeba byla dražší o 3,4 %. Ceny kapitálových statků meziročně vzrostly o 2,4 %. Stále kladné zůstávaly meziroční směnné relace, které v 1. čtvrtletí dosáhly 101,6 %. Mezičtvrtletně se celková cenová hladina zvýšila o 1,6 %. Z toho ceny spotřeby vzrostly o 2,1 %, cenová hladina tvorby hrubého kapitálu klesla o 1,1 % (z toho ale ceny investičních statků vzrostly o 1,4 %) a mezičtvrtletní směnné relace dosáhly v 1. kvartálu 100,4 %.

Meziroční růst spotřebitelských cen výrazně zpomalil.

Meziroční růst indexu spotřebitelských cen se v 1. čtvrtletí roku 2024 vrátil blízko inflačnímu cíli a dosáhl 2,1 %. Oproti předchozímu půlroku tak výrazně zpomalil (ve 3. a 4. čtvrtletí 2023 meziroční přírůstek dosáhl 8,0 % a 7,6 %). Ve všech oddílech spotřebitelského koše s výjimkou potravin a nealkoholických nápojů se meziroční přírůstek udržel. Za zpomalením stojí zejména vývoj cen bydlení a energií a potravin. Zmírnění meziroční dynamiky ve zbytku spotřebního koše nebylo tak výrazné. V případě dopravy se ceny dostaly z poklesu ve 4. čtvrtletí 2023 do mírného meziročního růstu v 1. kvartálu 2024. Mezičtvrtletně spotřebitelské ceny v 1. čtvrtletí 2024 vzrostly o 1,4 %. Přírůstek se tak vrátil do mezí, které jsou poměrně typické pro první čtvrtletí roku¹. Naprostá většina z mezičtvrtletního navýšení byla soustředěna do ledna, kdy tradičně dochází k aktualizaci cenů i administrativně stanovených cen. Mezičtvrtletně klesly jen ceny potravin a nealkoholických nápojů a odívání a obuvi. Výrazně naopak na začátku roku mezičtvrtletně rostly ceny rekreací a kultury, bydlení a energií, stravování a ubytování nebo alkoholických nápojů a tabáku.

Graf č. 10 Ceny ve vybraných oddílech indexu spotřebitelských cen (meziročně v %)

Zdroj: ČSÚ

¹ V letech 2022 a 2023 byly přírůstky cen v 1. kvartálu roku mimořádně vysoké (6,3 % a 6,9 %). V 1. čtvrtletí roku 2021 spotřebitelské ceny mezičtvrtletně vzrostly o 1,4 %, v roce 2020 o 1,8 %, v roce 2019 o 1,2 %.

<p>Ceny bydlení a energií nadále nejvíce přispívaly k růstu spotřebitelských cen. Jejich růst ale zpomalil.</p>	<p>Bydlení, voda, energie a paliva zůstaly oddílem spotřebního koše, který nejvíce přispíval k celkovému meziročnímu růstu spotřebitelských cen. V 1. čtvrtletí se zde ceny meziročně zvýšily o 3,4 %. Poměrně silně stále meziročně rostlo nájemné z bytu (7,0 %) i ostatní služby související s bydlením. Ceny elektrické a tepelné energie, plynu a ostatních paliv stouply o 4,8 % a běžné údržby a opravy bytu o 4,9 %. Jen mírný meziroční přírůstek mělo imputované nájemné² (0,8 %). Mezičtvrtletní přírůstek cen bydlení a energií v 1. čtvrtletí zrychlil na 3,2 %, především pod vlivem vyšších cen elektřiny, plynu, vodného, stočného, tepla a teplé vody a nájemného.</p>
<p>Ceny stravování a ubytování rostly téměř nezměněným tempem.</p>	<p>K celkovému meziročnímu růstu spotřebitelských cen výrazně nadále přispíval oddíl stravování a ubytování. Navzdory velmi vysoké srovnávací základně zde meziroční růst výrazněji nezpomalil oproti konci roku 2023 a v 1. čtvrtletí dosáhl 8,6 %. Mezičtvrtletně se zde ceny zvýšily o 2,8 %. Oproti jiným oblastem spotřeby zde inflační tlaky zatím zřejmě nenasazily na limity poptávky domácností. Na meziroční růst spotřebitelských cen měly dále vliv alkoholické nápoje a tabák, u kterých ceny meziročně vzrostly o 4,7 % a mezičtvrtletně o 2,6 %. Ceny rekreací a kultury v 1. čtvrtletí meziročně vzrostly o 4,4 %. Nejvíce rostly ceny rekreačních a kulturních služeb a dovolených s komplexními službami. Ceny rekreací a kultury se mezičtvrtletně zvýšily o 3,3 %, což byl nejvyšší mezičtvrtletní přírůstek ze všech oddílů spotřebního koše.</p>
<p>Nadprůměrně rostly ceny v řadě oddílů spotřebního koše.</p>	<p>Výrazně nadprůměrně se v 1. čtvrtletí meziročně zvyšovaly ceny odívání a obuvi (5,6 %), u kterých ale na začátku roku 2024 došlo k mezičtvrtletnímu poklesu cen (-0,9 %). Ceny v oddíle ostatní zboží a služby³ byly meziročně vyšší o 3,3 % a mezičtvrtletně stouply o 1,8 %. Poměrně silně meziročně rostly ceny ve dvou oddílech s nižší vahou ve spotřebním koši – vzdělávání (6,6 %) a zdraví (4,9 %). Nadprůměrně stále meziročně rostly ceny pošt a telekomunikací (3,1 %) – přetrvávala zde loni nastavená meziroční dynamika cen poštovních i telefonních služeb i telefonních zařízení. Jejich mezičtvrtletní přírůstek ale patřil k mírnějším (0,3 %). Výrazně zpomalil meziroční růst cen bytového vybavení a zařízení domácnosti (0,6 %), jejichž ceny také mezičtvrtletně stagnovaly.</p>
<p>Ceny dopravy opět meziročně vzrostly.</p>	<p>Ceny dopravy v 1. čtvrtletí roku 2024 meziročně vzrostly o 1,7 % a po třech meziročních poklesech tak opět překonaly úroveň předchozího roku. Hlavní podíl na tom měly ceny provozu osobních dopravních prostředků, především zvýšení cen dálničních známek. Meziročně vyšší ale byly také ceny pohonných hmot (1,4 %). Silně meziročně rostly ceny dopravních služeb (7,0 %). Nákupy automobilů, motocyklů a jízdních kol jako jediné meziročně zlevňovaly (-2,6 %). Ceny dopravy se v 1. čtvrtletí 2024 mezičtvrtletně zvýšily o 0,8 %.</p>
<p>Meziročně klesaly jen ceny potravin a nealkoholických nápojů.</p>	<p>Jediný oddíl spotřebního koše, kde ceny v 1. čtvrtletí meziročně klesly, byly potraviny a nealkoholické nápoje. Nejvíce k tomu přispěl propad cen mléka, sýrů a vajec (-13,8 %) a masa (-5,9 %). Nižší byly také ceny pekárenských výrobků a obilovin (-4,5 %) nebo olejů a tuků (-6,8 %). Meziročně rostly jen ceny zeleniny (2,2 %). Ceny potravin a nealkoholických nápojů klesly i mezičtvrtletně, a to o 1,4 %.</p>
<p>Meziroční růst spotřebitelských cen v EU v 1. čtvrtletí výrazně zpomalil.</p>	<p>Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) v EU⁴ v 1. čtvrtletí 2024 meziročně vzrostl o 2,8 %. Meziroční dynamika cen tak dál zpomalovala, především pod vlivem zmírnění růstu cen potravin a nealkoholických nápojů. Zvolnění bylo ale patrné napříč spotřebním košem. Výjimkou byly ceny bydlení a energií, které se z poklesu ve</p>

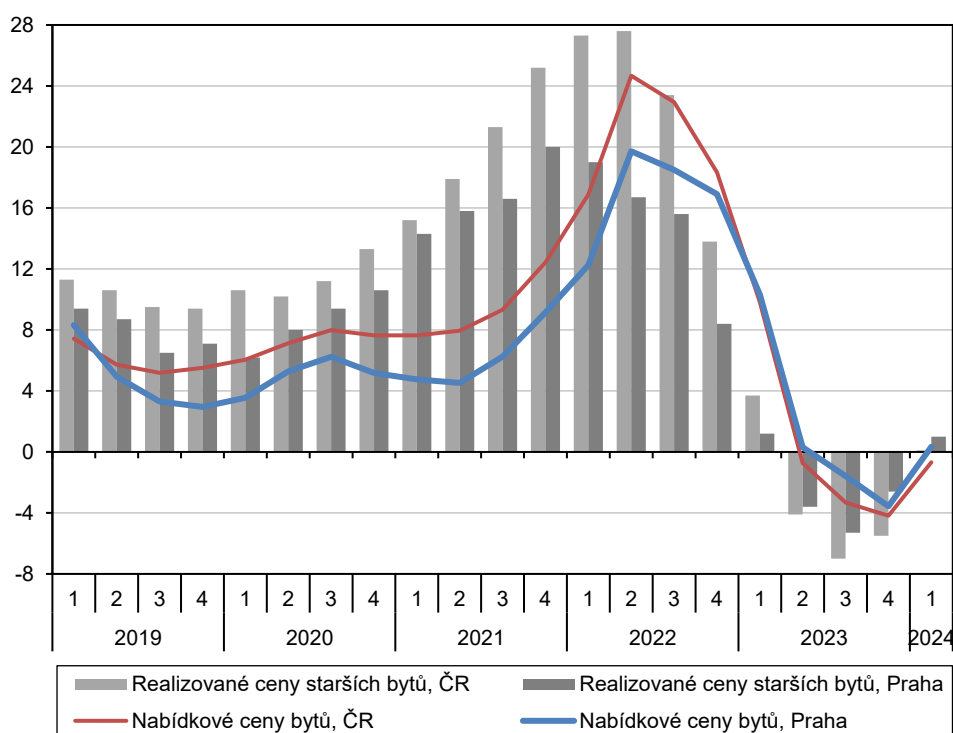
² Imputované nájemné vyjadřuje náklady vlastnického bydlení. Kromě samotných cen bydlení zahrnuje i náklady na výstavbu a renovace a další poplatky. Více na: <https://www.czso.cz/csu/czso/metodicka-poznamka-k-indexu-spotrebitelskych-cen-imputovane-najemne>.

³ Zahrnuje služby osobní péče a osobní potřeby a doplňky, sociální péči, pojištění a další finanční služby apod.

⁴ Oproti indexu spotřebitelských cen, který ČSÚ pro českou ekonomiku sestavuje, HICP neobsahuje imputované nájemné, což bývá zdrojem rozdílů mezi HICP a Indexem spotřebitelských cen.

4. čtvrtletí dostaly do mírného růstu. Nejvíce se v 1. čtvrtletí zvyšoval HICP v Rumunsku (7,1 %), Chorvatsku (4,8 %) a Estonsku (4,5 %). O méně než 1 % meziročně rostly ceny v Dánsku (0,8 %), Litvě, Lotyšsku a Finsku (všechny tři shodně o 0,9 %). V rámci středoevropského prostoru meziročně nejvíce rostly spotřebitelské ceny v Rakousku (4,1 %), v Polsku, na Slovensku a v Maďarsku (shodně o 3,6 %), v Německu (2,7 %) a nejmírněji v Česku (2,4 %). Mezičtvrtletně se spotřebitelské ceny v EU zvýšily o 0,4 %. Rostly nejvíce ceny alkoholických nápojů a tabáku, ostatního zboží a služeb, bydlení a energií a zdraví. Výrazně se mezičtvrtletně propadaly ceny oděvu a obuvi. Mezičtvrtletní vývoj cen v jednotlivých zemích EU byl různorodý, protože začátek roku obvykle ovlivňují administrativní změny cen nebo aktualizace ceníků a další faktory, které se mohou v rámci unie lišit. Nejvíce se mezičtvrtletně zvýšil HICP v Rumunsku (1,9 %) a následovalo Česko (1,8 %) a Belgie (1,7 %). V osmi zemích EU došlo k mezičtvrtletnímu poklesu spotřebitelských cen, nejvíce na Kypru (-1,8 %), Maltě (-1,0 %) a v Itálii (-0,8 %).

Graf č. 11 Ceny nemovitostí (meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

Vývoj cen bytů reflektoval oživení na trhu nemovitostí.

Nabídkové ceny bytů v Česku v 1. čtvrtletí počtvrté v řadě meziročně klesly, a to o 0,7 %. Na propadu se podílely ceny bytů mimo Prahu, které byly meziročně nižší o 1,8 %. V samotné Praze vydržel meziroční pokles jen dva kvartály a v 1. čtvrtletí nabídkové ceny bytů opět vzrostly o 0,3 %. Po předchozím roce poklesů v 1. čtvrtletí 2024 nabídkové ceny bytů v Česku mezičtvrtletně vzrostly o 1,7 %. Mimo Prahu přírůstek dosáhl 1,2 % a v Praze to bylo 2,2 %. To odpovídá oživení trhu s nemovitostmi v souvislosti se snížením úrokových sazeb. Realizované ceny starších bytů v Česku v 1. čtvrtletí na předchozí tři meziroční propady navázaly v podstatě stagnací (0,1 %). Ceny bytů mimo Prahu mírně klesly (-0,2 %), ale v Praze už realizované ceny starších bytů meziročně vzrostly o 1,0 %. U realizovaných cen starších bytů v Česku došlo mezičtvrtletně k výraznému oživení o 2,6 %, mimo Prahu to bylo dokonce 3,2 %, v Praze byl mezičtvrtletní přírůstek mírnější (0,2 %). Realizované ceny starších bytů, které jsou zjišťovány pouze za Prahu, se v 1. čtvrtletí meziročně snížily o 3,0 % a klesly tak popáté v řadě. Snižovaly se i mezičtvrtletně (-1,0 %)

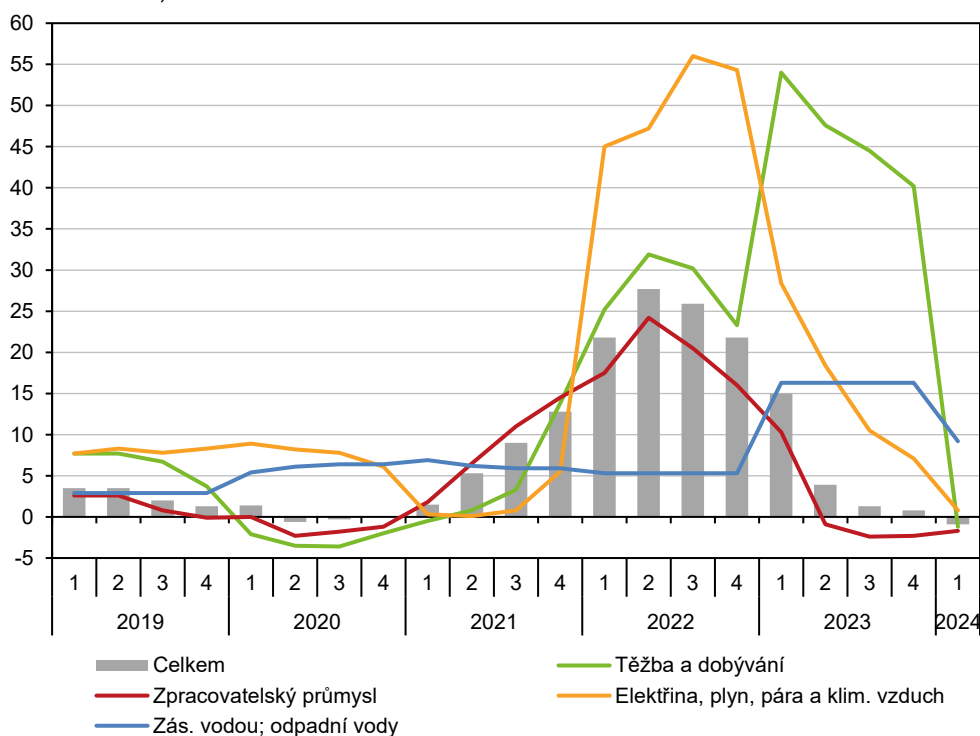
Ceny průmyslových výrobců v 1. čtvrtletí začaly opět mezičtvrtletně růst.

Po třech předchozích mezičtvrtletních poklesech se ceny průmyslových výrobců oproti 4. kvartálu 2023 zvýšily o 2,3 %. Jedinou klesající sekci byly ceny těžby a dobývání (-2,1 %). Po pěti sníženích opět mírně mezičtvrtletně vzrostly ceny ve zpracovatelském průmyslu (0,5 %). Ceny elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu byly v 1. čtvrtletí vyšší o 8,8 % a zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami o 9,2 %.

Ceny průmyslových výrobců poprvé po více než třech letech meziročně klesly.

Ceny průmyslových výrobců v 1. čtvrtletí 2024 meziročně klesly o 0,9 %. Šlo o první meziroční pokles od 3. čtvrtletí 2020. Až na 0,8 % zpomalil meziroční přírůstek cen elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu a o 9,2 % vyšší byly ceny zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami. Ceny těžby a dobývání byly v 1. čtvrtletí meziročně nižší o 1,2 %. Vyrchal totiž vliv skokového navýšení z 1. kvartálu 2023, který loni ovlivňoval meziroční dynamiku cen v této sekci. Meziročně nižší tak byly ceny černého a hnědého uhlí a lignitu (-6,8 %) i ropy a zemního plynu (-20,0 %, především kvůli cenám plynu). Nadále ale rostly ceny ostatní těžby a dobývání nerostných surovin (11,9 %).

Graf č. 12 Ceny hlavních skupin průmyslových výrobců (meziroční změna, v %, podle klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

Meziroční pokles cen u řady druhů zboží ovlivnila vysoká srovnávací základna.

Ceny výrobků a služeb ve zpracovatelském průmyslu v 1. čtvrtletí meziročně klesly o 1,7 %. Pokles se oproti předchozímu čtvrtletí zmírnil. U řady výrobků se na meziroční dynamice cen projevila srovnávací základna 1. čtvrtletí loňského roku. Výrazně tak meziročně zaostávaly ceny dřeva a výrobků z něj (-16,8 %), papíru a výrobků z něj (-12,3 %), základních kovů (-10,4 %), chemických látek a přípravků (-9,4 %) nebo potravinářských výrobků (-5,4 %), kde přitom ceny v 1. kvartálu mezičtvrtletně klesaly jen mírně, nebo dokonce rostly. Mírný pokles byl zaznamenán rovněž u cen ostatních nekovových minerálních výrobků (-1,1 %), kovodělných výrobků (-1,0 %) a pryžových a plastových výrobků (-1,0 %). V kontrastu s klesajícími cenami potravinářských výrobků dál silně meziročně rostly ceny nápojů (6,2 %) a výrazný byl přírůstek cen oprav, údržby a instalace strojů a zařízení (5,3 %) i ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu (3,1 %). Meziročně vyšší byly také ceny výrobků ve významných oblastech

napojených na zahraniční obchod – počítačů, elektronických a optických přístrojů (4,9 %), strojů a zařízení (3,4 %) a motorových vozidel (3,4 %). V zásadě meziročně stagnovaly ceny elektrických zařízení (0,1 %).

Ceny průmyslových výrobců v EU meziročně klesly.

Ceny průmyslových výrobců v EU⁵ v 1. čtvrtletí meziročně klesly o 7,9 % a propad tak zůstal téměř stejný jako v předchozích dvou čtvrtletích. Výrazně meziročně nižší byly ceny elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-23,4 %) a těžby a dobývání (-9,5 %). Mírný pokles si udržely také ceny výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu (-1,8 %). Ceny průmyslových výrobců v 1. čtvrtletí klesly v drtivě většině zemí s výjimkou Lucemburska (přírůstek 16,7 %) a Malty (0,7 %). Nejhlubší propad byl zaznamenán v Irsku (-21,8 %) a na Slovensku (-21,0 %) a s odstupem se umístilo Bulharsko (-14,3 %). Mezičtvrtletně se ceny průmyslových výrobců v EU snížily o 2,3 %. Na obnoveném poklesu se projevil vývoj cen elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-8,2 %) i těžby a dobývání (-3,5 %). Ceny ve zpracovatelském průmyslu stagnovaly. Mezičtvrtletní pokles cen průmyslových výrobců byl zaznamenán ve většině zemí EU. Česko bylo nejvýraznější výjimkou (růst o 2,3 %) spolu s Litvou (2,0 %), Švédskem (1,5 %), Maltou (0,3 %) a Portugalskem (0,3 %). Nejhlubší mezičtvrtletní propad byl zaznamenán na Slovensku (-18,6 %), v Irsku (-7,4 %) a v Itálii (-4,8 %).

Ceny stavebních prací rostly.

V 1. čtvrtletí 2024 ceny stavebních prací dle odhadů mezičtvrtletně vzrostly o 0,2 %. Stejně období loňského roku překonaly o 1,7 %. Mezičtvrtletní přírůstek cen materiálů a výrobků spotřebovávaných ve stavebnictví dosáhl 0,6 %. Ceny materiálů a výrobků spotřebovávaných ve stavebnictví meziročně klesly o 1,6 %.

Ceny tržních služeb meziročně vzrostly.

Ceny tržních služeb v 1. čtvrtletí meziročně vzrostly o 4,5 %. Nárůst tak mírně zpomalil oproti předchozímu kvartálu. Mezičtvrtletně se ceny tržních služeb zvýšily o 1,1 %. K celkovému meziročnímu nárůstu nejvíc přispěl vývoj cen služeb v oblasti nemovitostí, u kterých meziroční přírůstek zrychlil na 7,8 %, zejména pod vlivem cen pronájmu a správy nemovitostí. Výrazný vliv na celkový růst cen tržních služeb měly také služby v oblasti programování a souvisejícího poradenství (navýšení o 5,8 %) a ceny reklamních služeb a průzkumu trhu, jejichž meziroční růst zrychlil na 12,4 %. Ve směru růstu cen tržních služeb významně působily také služby v oblasti zaměstnání (11,6 %), právní a účetnické služby (6,2 %), pozemní a potrubní doprava (2,5 %), poštovní a kurýrní služby (8,4 %) nebo architektonické a inženýrské služby (2,7 %).

Ceny zemědělské výroby setrvaly v hlubokém meziročním propadu.

Ceny zemědělské výroby (včetně ryb) v 1. čtvrtletí 2024 pokračovaly v meziročním poklesu a byly nižší o 17,2 %. Mezičtvrtletně se ceny zemědělských výrobců snížily o 0,7 %. Ceny rostlinné výroby byly meziročně nižší o 21,4 %. Hluboce klesly ceny obilovin (-34,1 %), z toho pšenice o 35,7 %, žito o 35,0 %, ječmene o 26,7 %, ovsa o 16,5 % a kukuřice o 40,0 %. Ceny průmyslových plodin se meziročně propadly o 20,8 %, z toho olejnin o 24,0 %, zatímco ceny cukrové řepy byly meziročně vyšší o 14,3 %. Krmné plodiny meziročně zdražily o 24,9 %, zelenina a zahradnické produkty o 14,1 %, brambory o 26,2 % a ovoce o 50,7 %. Ceny živočišné výroby v 1. čtvrtletí meziročně klesly o 12,1 %. Pod vlivem cen drůbeže (-8,7 %) a skotu (-0,7 %) klesaly ceny hospodářských zvířat (-1,9 %). Ceny prasat naopak rostly o 2,9 %. Ceny mléka se meziročně propadly o 17,2 % a vajec o 25,1 %.

Vývoj cen zahraničního obchodu byl ovlivněn posílením kurzu koruny.

Ceny vývozu se v 1. čtvrtletí 2024 meziročně zvýšily o 0,7 %. Po třech předchozích poklesech tak ceny opět vzrostly navzdory relativně silné srovnávací základně loňského 1. kvartálu. Mezičtvrtletně se ceny exportu v 1. kvartálu zvýšily o 1,7 %. Posílení kurzu koruny se především na meziročním vývoji cen zahraničního obchodu

⁵ Bez cen zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami.

v 1. čtvrtletí projevovalo výrazně proinflačně.⁶ V 1. čtvrtletí 2024 se meziročně výrazně propadaly ceny exportu elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-29,1 %), produktů zemědělství, lesnictví a rybnářství (-14,3 %) a těžby a dobývání (-10,4 %). Naopak se obnovil meziroční růst exportu výrobků zpracovatelského průmyslu (2,8 %). Z toho nejvíce meziročně rostly ceny ostatních dopravních prostředků a zařízení (17,1 %), nábytku (14,1 %) a motorových vozidel, přívěsů a návěsů (8,3 %). Vyšší byly i ceny vývozu strojů a zařízení (5,2 %), pryžových a plastových výrobků (4,1 %) nebo elektrických zařízení (3,1 %). V hlubokém meziročním propadu naopak setrvaly ceny vývozu dřeva a výrobků z něj (-8,3 %), základních kovů (-7,6 %) a papíru a výrobků z něj (-6,2 %).

Směnné relace zůstaly kladné.

Ceny dovozu v 1. čtvrtletí meziročně klesly o 1,7 %. Šlo o čtvrtý pokles v řadě, propad se ale zmírnil. Mezičtvrtletně ceny importu v zásadě stagnovaly (růst o 0,1 %). Meziročně nižší byly ceny importu elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-38,4 %), těžby a dobývání (-19,0 %) a produktů zemědělství, lesnictví a rybnářství (-8,0 %). Ceny dovozu výrobků zpracovatelského průmyslu mírně meziročně rostly (1,0 %), nejvíce ceny ostatních dopravních prostředků (12,1 %) a motorových vozidel, přívěsů a návěsů (6,5 %), nápojů (5,7 %) a ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu (5,5 %). Propadaly se ceny dovozu papíru (-8,6 %), chemických látek a přípravků (-7,6 %) nebo základních kovů (-5,2 %). Meziroční směnné relace v 1. čtvrtletí 2024 zůstaly kladné, ale zmírnily se na 102,5 %. Kladné byly směnné relace u obchodu s elektřinou, plynem, párou a klimatizovaným vzduchem (115,1 %), u těžby a dobývání (110,5 %) i výrobků zpracovatelského průmyslu (101,8 %). Naopak hluboce záporné byly směnné relace obchodu s produkty zemědělství, lesnictví a rybnářství (93,2 %). Mezičtvrtletní směnné relace dosáhly 101,6 %.

⁶ Podle údajů ČNB byl v 1. čtvrtletí 2024 průměrný kurz koruny vůči euru 25,070 CZK/EUR. V 1. čtvrtletí 2023 to bylo 23,785 CZK/EUR a ve 4. čtvrtletí 24,521 CZK/EUR. Kurz vůči dolaru též oslaboval. V 1. čtvrtletí 2024 činil průměr 23,090 CZK/USD. Ve stejném období roku 2023 to bylo 22,169 CZK/USD a ve 4. čtvrtletí 2023 22,820 CZK/EUR.